Однією з найбільш гострих проблем медицини є внутрішньо лікарняні інфекції (ВЛІ).

Захворюваність на ВЛІ сьогодні обумовлена комплексом факторів, а саме:

- формуванням госпітальних штамів збудників ВЛІ у лікувально-профілактичному закладі;
- порушенням вимог санітарно-протиепідемічного режиму;
- використанням не ефективних дезінфекційних препаратів при проведенні дезінфекційних та стерилізаційних заходів.

Формування внутрішньо лікарняних штамів відбувається шляхом появи більш вірулентних

і патогенних штамів полірезистентних до дії антибіотиків і дезінфектантів. Цьому сприяє циркуляція мікроорганізмів серед хворих зі зниженою опірністю організму, пригніченим природнім імунітетом, носійство серед медичних працівників, а також нераціональне застосування антибіотиків та дезінфекційних засобів, порушення режимів дезінфекції і стерилізації.

Першочерговим завданням щодо заходів профілактики ВЛІ залишається: дотримання санітарно-гігієнічного та протиепідемічного режиму в лікувально-профілактичних закладах; використання сучасних засобів і технологій при здійсненні дезінфекції та стерилізації завдяки правильному вибору і раціональному застосуванню дезінфекційних засобів; визначення чутливості збудників до дезінфекційних засобів.

Впровадження в медичну практику великої кількості дезінфекційних засобів зробило актуальною проблему оптимізації їх вибору, який у кожному конкретному випадку має проводитися з урахуванням епідемічної ситуації, особливостей та рівня мікробної контамінації об’єктів знезараження.

Удосконалення дезінфекційних технологій на практиці вимагає оптимального вибору дезінфікувальних засобів залежно від конкретної задачі. З цією метою має здійснюватися комплексна система оцінки всіх значимих властивостей дезінфекційного засобу, які визначають виконання поставленої мети – забезпечення найвищої ефективності проведення дезінфекційних заходів.

Сучасні дезінфекційні засоби – це багатокомпонентні композиції, що складаються з діючих та допоміжних речовин, які забезпечують їх цільове призначення. За хімічною природою діючої речовини вони належать до таких груп хімічних сполук:

- альдегідовмісні;
- галоїдовмісні;
- кисневовмісні;
- поверхнево активні речовини (ПАР);
- спиртовмісні;
- феноловмісні;
- луги;
- кислоти.

Кожна група дезінфекційних засобів має свої переваги і недоліки, які мають визначити сферу її ефективного застосування.

Найбільш широко у сучасній дезінфекційній практиці застосовуються поверхнево активні речовини (ПАР), зокрема четвертинні амонієві сполуки (ЧАС) та галоїдовмісні, в основному хлорвмісні, засоби. Перевагами ЧАС є низька токсичність, сприятливі фізико-хімічні та екологічні характеристики, наявність мийних властивостей, стабільність самих засобів та їх робочих розчинів, простота приготування останніх; недоліки – відсутність спороцидної дії, недостатньо виражені віруліцидні та туберкулоцидні властивості. Засоби на основі алкіл амінів за спектром протимікробної дії наближаються до альдегідовмісних, мають дещо меншу токсичність для людини та сприятливі фізико-хімічні властивості.

Гуаніди мають низьку токсичність, не леткі, але мають недостатні віруліцидні та туберкуліцидні властивості. Здатність цих сполук утворювати плівку на об’єктах знезараження, з одного боку сприяє пролонгації знезаражувальної дії, з іншого є неприпустимою для високотехнологічних об’єктів знезараження. Хлорвмісні засоби є найдешевшими, мають досить широкий спектр протимікробної дії. За несприятливих фізико-хімічних властивостей, наявності вираженої подразнювальної дії на слизові оболонки очей та верхніх дихальних шляхів та дії, що сприяє пошкодженню об’єктів знезараження.

Альдегідовмісні засоби є універсальними за спектром протимікробної дії, стабільними при зберіганні, але досить токсичні.

Кисневмісні засоби мають виражені бактерицидні, віруліцидні, фунгіцидні та спороцидні властивості, але несприятливі для використання фізико-хімічні властивості, недостатню стабільність при зберіганні.

Спиртовмісні засоби діють швидко, але і швидко випаровуються, тому їх доцільно застосовувати для дезінфекції невеликих за розмірами об’єктів та важкодоступних вузлів обладнання й апаратури. Застосування феноловмісних засобів, кислот, лугів відходить у минуле.

На теперішньому етапі оптимальним є використання дезінфекційних засобів на основі ЧАС та алкіл амінів, гуанінів, спиртів, пероксидів, альдегідів.

Сьогодні в Україні зареєстровано широкий асортимент дезінфекційних засобів, які у переважній більшості є багатофункціональними композиціями, що складаються з діючих та допоміжних речовин.

Асортимент дезінфекційних засобів є достатнім у кількісному складі і достатньо різноманітним щодо якості. В умовах можливості раціонального вибору дезінфекційних засобів слід відходити від практики виправдано широкого застосування універсальних за спектром протимікробної дії препаратам, а надавати перевагу найбільш придатним за своїм призначенням дезінфектантам.

У закладах охорони здоров'я області застосовується понад 100 найменувань дезінфекційних препаратів та антисептиків.

На сьогодні продовжують використовуватись в основному до 75 % **традиційні хлорвмісні препарати**
(Дезанол хлор, дезактін, хлорантоїн, Дез Таб, Санідез, Бланідаз Актив, Жавель-Клейд, Бланідас марки А тощо), що мотивується відносною дешевизною цих препаратів та у зв'язку з пандемією гострої коронавірусної хвороби, вірус якої найбільш чутливий до хлорвмісних дезінфікувальних засобів. У значній кількості застосовуються сучасні високоефективні
багатокомпонентні дезінфекційні засоби нового покоління
(Полідез, Дескоцид, Гексадекон, Лізоформін, Бріліант, Тріацид, Дескоцид Н тощо). З **антисептиків**
в основному використовуються Манорапід, АХД-2000, Стериліум, Горостен, Хоспісепт, Аніос-гель, Медасепт тощо.

Порядок державної реєстрації (перереєстрації) дезінфекційних засобів визначається постановою Кабінету Міністрів України від 03.07.2006 № 908 «Про затвердження порядку державної реєстрації (перереєстрації) дезінфекційних засобів» та наказом МОЗ України від 11.06.2006 № 739 «Про організацію роботи з державної реєстрації (перереєстрації) дезінфекційних засобів...». Дезінфекційним засобам, яким проведена державна санітарно-епідеміологічна експертиза з позитивним висновком, видається свідоцтво про державну реєстрацію з внесенням їх до Державного реєстру

дезінфекційних засобів і вони дозволені до використання в Україні.

Міністерство охорони здоров'я України видає Реєстр та розміщує інформацію про внесені до нього зміни у засобах масової інформації, зокрема на офіційному веб-сайті у розділі «Бази та реєстри». Засоби, призначені для «холодної» стерилізації виробів медичного призначення, дезінфекції рук медичного персоналу, здійснення дезінфекційних заходів в осередках інфекційних хвороб, закладах охорони здоров'я, дошкільних, навчальних закладах застосовуються відповідно до методичних вказівок, затверджених МОЗ України.

Засоби, призначені для застосування на інших підприємствах, організаціях та закладах, використовуються відповідно до інструкції, затвердженої їх керівниками.

Засоби, призначені для застосування у побуті, використовуються відповідно до інструкції, затвердженої заявником зареєстрованого засобу.

Всі дезінфекційні препарати, що входять до державного Реєстру дезінфекційних засобів, мають рівні юридичні права і застосовуються на режимах (параметрах), визначених до виду інфекційного захворювання, затверджених у відповідних методичних рекомендаціях або інструкціях.

Виробництво, зберігання, транспортування, застосування та реалізація дезінфекційних засобів здійснюються з дотриманням вимог відповідних нормативно-правових актів. Застосування дезінфекційних засобів, не зареєстрованих у встановленому порядку в Україні, а також тих, у процесі виготовлення, транспортування чи зберігання яких було порушено вимоги технологічних регламентів та інших нормативно-правових актів, забороняється.

Таким чином, при виборі дезінфекційного засобу необхідно, насамперед, враховувати характер і рівень мікробної контамінації, особливості об'єкта знезараження, спектр протимікробної дії, безпечність у застосуванні, фізико-хімічні властивості та цільове функціональне призначення дезінфекційного препарату. На сьогодні широкий асортимент дезінфекційних засобів дозволяє здійснювати обґрунтований раціональний вибір засобів для знезараження певного кола об'єктів

з конкретною метою у будь-яких умовах.